

Námitky k momentálnímu návrhu „světelného doplnění“ zákona o ovzduší, obsaženému ve verzi předložené zpravodajem Ing. Drdou schůzi Výboru 7. listopadu 2001.

Návrh je v této podobě neúčinný a zavádějící. Použitelným by se stal po opravě definice světelného znečištění a doplnění sankce vůči obcím.

1 Definice

Definice světelného znečištění v návrhu je nestandardní a neúčinná. Správná definice, převzatá ze zákonů platných v různých oblastech světa a vystihující podstatu věci (uvedená v mém původním návrhu doplnění zákona) zní (uvozená je slovy „Pro účely tohoto zákona v oblasti ochrany ovzduší se rozumí“):

- světelným znečištěním každá forma osvětlení umělým světlem, které je rozptýleno mimo oblasti, do kterých je funkčně určeno, a zejména pak, míří-li nad linii obzoru

(je možné ji asi oproti lombardskému znění zkrátit, snad by to ani právníkům nevadilo, totiž místo „každá forma... světlem“ dát jen „umělé světlo“)

Naproti tomu nesprávná definice použitá nyní:

- světelným znečištěním ovzduší umělé světlo jdoucí v nadlimitním množství ze zdrojů světla do prostoru v ovzduší, který nemá být osvětlen

Kde jsou rozdíly?

1.1 ze zdrojů?

Na první pohled je vidět ten, že ve druhé se mluví jen o světle „ze zdrojů světla“. Ale světlo od silně osvětlené reklamní tabule je také rušivé, ač zdrojem světla je lampa, která na tabuli svítí.

O zdrojích je jistě správné mluvit, ale ne v definici. Podstatné je, že znečištěním je všechno světlo, které jde jinam než má. Noční prostředí je bohužel v nějaké míře znečišťováno každým umělým

osvětlením, pronikajícím do exteriéru, stejně jako je vzduch znečišťován každým spalovacím procesem, i v nejdokonalejších kotlech, nejen přidušenými kamny.

1.2 do prostoru v ovzduší?

Znečištěním je bezesporu umělé světlo, které jde v noci zvenku do oken obydlí. Zákon o ovzduší se mu jistě nebude věnovat v prvním plánu, nicméně zúžit definici obecně škodlivého fenoménu tak, aby se týkala JENOM vzduchu, je absurdní a bezprecedentní. Konkrétní pokyny zákona a navazujících vyhlášek se jistě mají týkat toho, jak snižovat znečištění OVZDUŠÍ, to ale neznamená, že se tím nesníží znečištění vůbec. Ve skutečnosti jednoduchý geometrický požadavek, nesvítit šikmo vzhůru, současně chrání spolehlivě i okna, která leží výše než svítidlo, a je to důsledek vědomý a žádoucí. Je to požadavek, který lze snadno splnit, a který odpovídá zdravému rozumu – svítit „na nic“ je nesmyslné plýtvání a zdaleka ne jen to.

1.3 svítit zbytečně moc znamená zbytečně znečišťovat

Takový geometrický požadavek ale nestačí. Současně je potřeba limitovat i množství světla, které jde užitečným směrem, řekněme na vozovku a chodník. Část z tohoto světla se pak totiž dostává opět do míst, kde je již k nepotřebě a má jen škodlivé důsledky. Tomu se nelze vyhnout, lze jen omezit intenzitu osvětlení tak, aby nepřekračovala úroveň pro daný účel potřebnou. Jaká úroveň to je, stanoví různé technické normy. Ty stanoví zpravidla dolní hranici – ta je tedy zřejmě dostatečná, prevence znečištění pak vyžaduje, aby se současně stala hranicí

horní. Řečeno prostými slovy, zákon (v nouzi, ale opravdu jen nouzi, místo něj navazující podzákoné normy) musí stanovit, že se v noci nemá svítit více, než je potřeba.

Omezení intenzity osvětlení má i další, zjevnou logiku. Silnější osvětlování, než je nutné, vyžaduje zbytečnou výrobu elektřiny, a ta, jak známo, zdaleka není čistým procesem, natož procesem nepoškozujícím klima Země. Je naprosto přirozené do zákona o ovzduší dát ustanovení, které ve svém důsledku plýtvání elektřinou brání.

1.4 v nadlimitním množství?

Limity je v praxi jistě potřeba nějaké pro rozhodování používat, ale světlo, které jde jinam, než kam má, je znečišťující v principu, ať je jej kolik chce. Není žádný limit, kdy by na světle jdoucím např. vzduchem z lamp mírně šikmo vzhůru, až dokud se nerozptýlí jinam, už nezáleželo – je to světlo, které je pouze neužitečné, ryzí znečištění. Dávat do definice vágní kritérium, naznačující, že znečištěním se světlo v nepatřičném místě stává, až je jej více, než nějaké blíže neurčené množství, je nesmysl. Kouř také není čistý, když je jej málo.

1.5 co tedy s definicí:

Nejlépe by bylo použít definici původně navrženou. Nouzovou alternativou je, nyní použitou definici zkrátit o balast, až na znění, které nevede ke sporům:

- světelným znečištěním umělé světlo jdoucí do prostoru, který nemá být osvětlen

Skutečnost, že se tak vytratí explicitní poukaz na ovzduší, nevadí, cílem je přece prevence znečištění

vůbec. Mít další zvláštní zákony a předpisy na prevenci světelného znečištění řek, jezer, lesů, luk, zahrad, obydlí, národních parků atd. pak nebude nutné. Ochrana ovzduší to vyřeší většinou bezesbytku automaticky. Nicméně explicitní poukaz, že se nemá svítit vzhůru, obsažený v definici lombardské a podobných, by velmi pomohl k tomu, aby už úvodní pasáže zákona, které si přečte nejvíce lidí, byly srozumitelné i bez dalšího výkladu.

2 A kdo usměrní obce?

Návrh správně mluví o tom, že se obec stará o to, aby nikdo na jejím území neznečišťoval. Zejména u světelného znečištění je ale tím největším znečišťovatelem mnohdy sama obec, pokud provozuje soustavu veřejného osvětlení bez prostředníků, což u menších obcí není neobvyklé.

Je proto nutné zahrnout do zákona i sankce vůči obcím – ty by mohly být ukládány orgánem kraje. V mém návrhu je to, okopírováno z lombardského zákona, upření zvýhodněné sazby za elektřinu pro veřejné osvětlení. Technicky možná taková sankce je, i po liberalizaci trhu s elektřinou. Předností takové sankce je, že její výše je automaticky dána velikostí obce, takže je spravedlivá. Výhodnou sazbu elektřiny pro veřejně prospěšný účel si nezaslouží subjekt, který takovou elektřinou plýtvá.

Analogicky s navrženým bodem 10 § 40 je proto potřeba do stejného paragrafu přidat sankci vůči obcím (jako nový odst. 11 a dosavadní odstavce 11 atd. přecíslovat na 12 atd.):

- (11) Pokutu ve výši od 1000 do 1 000 000 Kč uloží orgán kraje obci, která poruší alespoň jednu z povinností uloženou podle § 3 odst. 10.